

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

GREEN ECONOMY AND DEVELOPMENT

Social, Economic, Technological, Scientific and Popular Science Journal

2026-YIL / SENTABR /
9-SON, IV-QISM

ISSN: 2992-8982

<https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz/>

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Bosh muharrir:

Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich

Bosh muharrir o'rinbosari:

Karimov Norboy G'aniyevich

Muharrir:

Qurbonov Sherzod Ismatillayevich

*Elektron nashr. 2026-yil, sentabr.
IV-qism*

Tahrir hay'ati:

Salimov Oqil Umrzoqovich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Abduraxmanov Kalandar Xodjayevich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Rae Kvon Chung, Janubiy Koreya, TDIU faxriy professori, "Nobel" mukofoti laureati
Osman Mesten, Turkiya parlamenti a'zosi, Turkiya – O'zbekiston do'stlik jamiyati rahbari
Axmedov Durbek Kudratillayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Sayfullo Normatovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Kalonov Muxiddin Baxritdinovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Siddiqova Sadoqat G'afforovna, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Xudoyqulov Sadirdin Karimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Maxmudov Nosir, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Samadov Asqarjon Nishonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, professor
Slizovskiy Dimitriy Yegorovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Ikrom Akramovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Eshtayev Alisher Abdug'aniyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xajiyev Baxtiyor Dushaboyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Hakimov Nazar Hakimovich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Musayeva Shoiraz Azimovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), professor
Ali Konak (Ali Ko'nak), iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor (Turkiya)
Cham Tat Huei, falsafa fanlari doktori (PhD), professor (Malayziya)
Foziljonov Ibrohimjon Sotvoldixo'ja o'g'li, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dots.
Faxridinov Zafarjon Faxridin o'g'li, O'zb. Res. Bosh prokuraturasi HIJQKD boshqarma boshlig'i
Utayev Uktam Choriyevich, Anijon viloyati prokurorining o'rinbosari
Ochilov Farkhod, O'zb. Res. Bosh prokuraturasi IJQK Departamentining Namangan viloyati boshqarmasi boshlig'i
Buzrukhonov Sarvarxon Munavvarxonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Axmedov Javohir Jamolovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Toxirov Jaloliddin Ochil o'g'li, texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), katta o'qituvchi
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), v.b. dots.
Djudi Smetana, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Krissi Lyuis, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Glazova Marina Viktorovna, Iqtisodiyot fanlari doktori (Moskva)
Nosirova Nargiza Jamoliddin qizi, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Sevil Piriyeva Karaman, falsafa fanlari doktori (PhD) (Turkiya)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon o'g'li, TDIU ITI departamenti rahbari
Ochilov Bobur Baxtiyor o'g'li, TDIU katta o'qituvchisi
Golischeva Yelena Vyacheslavovna, Iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent.
Abdukarimova Dinara Rustamxonovna, bank-moliya akademiyasi professori, DSc., professor.
Ikramov Murod Akramovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Nazarova Ra'no Rustamovna, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Editorial board:

Salimov Okil Umrzokovich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Abdurakhmanov Kalandar Khodjayevich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Sharipov Kongirاتبay Avezimbetovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Rae Kwon Chung, South Korea, Honorary Professor at TSUE, Nobel Prize Laureate
Osman Mesten, Member of the Turkish Parliament, Head of the Turkey–Uzbekistan Friendship Society
Akhmedov Durbek Kudratillayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Sayfullo Normatovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Abdurakhmanova Gulnora Kalandarovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Kalonov Mukhiddin Bakhridinovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Siddikova Sadokat Gafforovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogical Sciences
Khudoykulov Sadirdin Karimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Makhmudov Nosir, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Samadov Askarjon Nishonovich, Candidate of Economic Sciences, Professor
Slizovskiy Dmitriy Yegorovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Ikrom Akramovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Eshtayev Alisher Abduganiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khajiyev Bakhtiyor Dushaboyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khakimov Nazar Khakimovich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Musayeva Shoira Azimovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Professor
Ali Konak, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor (Turkey)
Cham Tat Huei, Doctor of Philosophy (PhD), Professor (Malaysia)
Foziljonov Ibrokhimjon Sotvoldikhoja ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Fakhridinov Zafarjon Fakhridin ogli, Head of the DCEC under the Prosecutor General's Office of the Rep. of Uzb.
Utayev Uktam Choriyevich, Deputy Prosecutor of Anijan Region
Ochilov Farkhod, Head of the Namangan Regional Department of the Department of Internal Affairs of Rep. of Uzb.
Buzrukkhonov Sarvarkhon Munavvarkhonovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Akhmedov Javokhir Jamolovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences
Tokhirov Jaloliddin Ochil ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Technical Sciences, Senior Lecturer
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Acting Associate Professor
Judi Smetana, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Chrissy Lewis, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Glazova Marina Victorovna, Doctor of Sciences in Economics (Moscow)
Nosirova Nargiza Jamoliddin kizi, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Sevil Piriyea Karaman, Doctor of Philosophy (PhD) (Turkey)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon ugli, Head of the Department of Scientific Research and Innovations, TSUE
Ochilov Bobur Bakhtiyor ugli, Senior lecturer at TSUI
Golisheva Yelena Vyacheslavovna, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor.
Abdukariyeva Dinara Rustamkhanovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Ikramov Murod Akramovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Nazarova Ra'no Rustamovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor

Ekspertlar kengashi:

Berkinov Bazarbay, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Po'latov Baxtiyor Alimovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Aliyev Bekdavat Aliyevich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xalikov Suyun Ravshanovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Rustamov Ilhomiddin, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Hakimov Ziyodulla Ahmadovich, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Kamilova Iroda Xusniddinovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
G'afurov Doniyor Orifovich, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Fayziyev Oybek Raximovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Tuxtabayev Jamshid Sharafetdinovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Xamidova Faridaxon Abdulkarim qizi, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Yaxshiboyeva Laylo Abdisattorovna, katta o'qituvchi
Babayeva Zuhra Yuldashevna, mustaqil tadqiqotchi
Komilova Nilufar Karshiboyevna, Geografiya fanlari doktori, professori
Umirzoqov Ja'sur Artiqboy o'g'li, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent
Zebo Kuldasheva, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent

Board of Experts:

Berkinov Bazarbay, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Pulatov Bakhtiyor Alimovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Aliyev Bekdavat Aliyevich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khalikov Suyun Ravshanovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Rustamov Ilhomiddin, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Khakimov Ziyodulla Akhmadovich, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Kamilova Iroda Xusniddinovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics
Gafurov Doniyor Orifovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogy
Fayziyev Oybek Raximovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Tukhtabayev Jamshid Sharafetdinovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Khamidova Faridaxon Abdulkarimovna, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Yakhshiboyeva Laylo Abdisattorovna, Senior Lecturer
Babayeva Zuhra Yuldashevna, Independent Researcher
Komilova Nilufar Karshiboyevna, Doctor of Geographical Sciences, Professor
Umirzokov Jasur Artiqboy ugli, Doctor of Economic Sciences (DSc), Associate Professor
Zebo Kuldasheva, Doctor of Economic Sciences (DSc), Associate Professor

- 08.00.01 Iqtisodiyot nazariyasi
- 08.00.02 Makroiqtisodiyot
- 08.00.03 Sanoat iqtisodiyoti
- 08.00.04 Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti
- 08.00.05 Xizmat ko'rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
- 08.00.06 Ekonometrika va statistika
- 08.00.07 Moliya, pul muomalasi va kredit
- 08.00.08 Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
- 08.00.09 Jahon iqtisodiyoti
- 08.00.10 Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
- 08.00.11 Marketing
- 08.00.12 Mintaqaviy iqtisodiyot
- 08.00.13 Menejment
- 08.00.14 Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
- 08.00.15 Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
- 08.00.16 Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
- 08.00.17 Turizm va mehmonxona faoliyati

Muassis: "Ma'rifat-print-media" MChJ

Hamkorlarimiz: Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti,
O'zbekiston Respublikasi Bosh prokuraturasi huzuridagi Iqtisodiy
jinoyatlarga qarshi kurashish departamenti

Jurnalning ilmiyligi:

“Yashil” iqtisodiyot va
taraqqiyot” jurnali

O'zbekiston Respublikasi
Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar
vazirligi huzuridagi Oliy
attestatsiya komissiyasi
rayosatining
2023-yil 1-apreldagi
336/3-sonli qarori bilan
ro'yxatdan o'tkazilgan.

MUNDARIJA

O'ZBEKISTON IQTISODIYOTIDA TARKIBIY SILJISHLAR INTENSIVLIGI VA ULARNING IQTISODIY O'SISH SIFATIGA TA'SIRI	14
Muxamedov Sanjar Husnutdin o'g'li	
KICHIK BIZNESDA YUQORI QO'SHILGAN QIYMATLI SANOAT MAHSULOTLARI ISHLAB CHIQRISH SAMARADORLIGINI OSHIRISH OMILLARI	21
Ergashev Ulug'bek Karimovich	
SOLIQ ISLOHOTLARI SHAROITIDA SOLIQ STAVKALARINING O'ZGARISHI VA SOLIQ MA'MURCHILIGINI RAQAMLASHTIRISH SAMARADORLIGI	26
Ashirbayev Odilbek Aminbayevich	
MOLIYAVIY BOSHQARUV VA LOYIHALARNI BOSHQARISH INTEGRATSIYASI: LOYIHA XARAJATLARI, MOLIYALASHTIRISH QARORLARI VA LOYIHA NATIJADORLIGI O'RTASIDAGI BOG'LIQLIKNING KONTSEPTUAL TAHLILI	32
Abdukarimov Akbar G'anisherovich	
INVESTITSİYALARNI JALB QILISHNI EKONOMETRIK BAHOLASH VA PROGNOZLASH	37
Almuradov Abdulla	
Aziza Asrorova Oybekovna	
TIJORAT BANKLARIDA MUAMMOLI KREDITLARNI RAQAMLI BOSHQARISH MEKANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISH	43
Nashvanov Jasur Mamat o'g'li	
QISHLOQ HUDUDLARIDA AGRAR SOHADA KREATIV TADBIRKORLIKNI RIVOJLANTIRISHNING NAZARIY JIHATLARI	48
Qodirova Noiba Maxmud qizi	
TIJORAT BANKLARINING LIKVIDLIGIGA TA'SIR ETUVCHI OMILLAR	53
Nazirov Ibrohimjon Sodiqjon o'g'li	
ECONOMIC DRIVERS OF SUSTAINABLE DEVELOPMENT IN UZBEKISTAN'S GRAIN SECTOR	58
Gaffarova Sarvinoz Muzaffar qizi	
ЦИФРОВАЯ ТРАНСФОРМАЦИЯ ГОСУДАРСТВЕННОГО ФИНАНСОВОГО КОНТРОЛЯ В РЕСПУБЛИКЕ УЗБЕКИСТАН: ПРОБЛЕМЫ ФИНАНСОВО-ПРАВОВОГО РЕГУЛИРОВАНИЯ	62
Сунатуллаева Нозима Ботир кизи	
BEHAVIORAL ECONOMICS IN PUBLIC POLICY AND BUDGET CONTROL	70
Narmanov Ulugbek	
Rahimova Hosila	
Yangiboyeva Oydin	
O'ZBEKISTON SOG'LIQNI SAQLASH TIZIMIDA BYUDJET XARAJATLARI VA MOLIYALASHTIRISH MANBALARINING 2017-2026-YILLARDAGI TRANSFORMATSIYASI	75
Abdullajonov Umidjon G'ulomjon o'g'li	
ЭКОНОМЕТРИЧЕСКОЕ МОДЕЛИРОВАНИЕ ВЛИЯНИЯ ИНФЛЯЦИИ И БЕЗРАБОТИЦЫ НА ТЕМПЫ ЭКОНОМИЧЕСКОГО РОСТА	81
Нагметуллаев Айдос Абатбай-улы	
TIJORAT BANKLARIDA INNOVATSION XIZMATLARNING MONETIZATSIYA SAMARADORLIGINI BAHOLASHNI TAKOMILLASHTIRISH	90
Sanayev Javohir Shavkat o'g'li	
SANOAT KORXONALARIDA MAHSULOT TANNARXINI KAMAYTIRISHDA STRATEGIK XARAJATLARNI BOSHQARISH USULLARINING NAZARIY-USLUBIY ASOSLARI	96
M.M.Muxammadaliyev	

O'ZBEKISTONDA OZIQ-OVQAT XAVFSIZLIGINI TA'MINLASH VA BOSHQARISHNING HUDUDIIY RIVOJLANTIRISH STRATEGIYASI	100
Xudoyberganova Dilnoza Anvarjon qizi	
O'ZBEKISTON KORXONALARIDA SUN'IIY INTELLEKT TEXNOLOGIYALARI ASOSIDA MARKETING FAOLIYATINI TAKOMILLASHTIRISH	104
Jo'rayeva Zarina Kuntug'diyevna	
TAKRORIY VA ORALIQ OZUQA EKINLARI ASOSIDA YER YUKLAMASINI OSHIRISH – SUTCHILIK FERMER XO'JALIKLARI OZUQA BAZASINI KENGAYTIRISH ZAXIRASI.....	110
Ibodullayev Doston Sobirjon o'g'li	
QISHLOQ XO'JALIGI MAHSULOTLARI BOZORIDA VOSITACHILIK MUNOSABATLARI VA MARKETING-LOGISTIKA STRATEGIYALARINI MUQOBILLASHTIRISH.....	119
Djurayev Bekzod Bekmatovich	
AGROSANOAT ISHLAB CHIQARISH RAQOBATBARDOSHLIGINI OSHIRISHDA XORIJIY MAMLAKATLAR TAJRIBASI VA UNING QIYOSIY TAHLILI.....	128
Raxmonova Sarvinoz Faxriddin qizi	
G'AZNACHILIK TIZIMIDA DAVLAT MOLIVAVIY NAZORATINI TAKOMILLASHTIRISHNING TASHKILIY-IQTISODIY MEXANIZMLARI.....	134
G'ofurov Bekzod Fayzulla o'g'li	
DAVLAT XARIDLARI TIZIMIDA BYUDJET MABLAG'LARIDAN FOYDALANISH SAMARADORLIGINI OSHIRISH YO'NALISHLARI.....	142
Abduraxmonova Mahliyo Nurmamatovna	
TASHQI SAVDO FAOLIYATINI SOLIQQA TORTISH MEXANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISH: FISKAL NEYTRALLIK, REPATRIATSIYA VA QQS MA'MURIYATCHILIGI.....	147
Almuradov Ne'mat Abdullayevich	
ФАКТОРНЫЙ АНАЛИЗ РАЗВИТИЯ АУТСОРСИНГА ИТ-УСЛУГ В РЕСПУБЛИКЕ УЗБЕКИСТАН: ЧЕЛОВЕЧЕСКИЙ КАПИТАЛ И ДЕМОГРАФИЯ	156
Назаров Зиёвуддин Шарофиддинович	
O'ZBEKISTONDA TEMIR YO'L TURIZMINI BOSHQARISH MEXANIZMINI RIVOJLANTIRISH.....	161
Nazarov Ulug'bek Akbar o'g'li	
KICHIK BIZNESNI DAVLAT TOMONIDAN QO'LLAB-QUVVATLASHDA BOJXONA MEXANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISH	167
Yuldasheva Umida Sadullayevna	
O'ZBEKISTONDA XIZMAT KO'RSATISH SOHASINI RIVOJLANTIRISHNING TASHKILIY-IQTISODIY MEXANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISH YO'LLARI	175
Normurodov U.N.	
O'ZBEKISTONDA RAQAMLI IQTISODIYOTNI RIVOJLANTIRISHNING ASOSIY YO'NALISHLARI.....	182
Toshnazarov Abbosbek Xayrulloevich	
AKSIYADORLIK JAMIYATLARIDA BIZNES-JARAYONLARNI BOSHQARISHNI RAQAMLASHTIRISHDA ILG'OR XORIJIY TAJRIBALAR TAHLILI.....	186
Suvanova Dilnoza Dilmurod qizi	
TIJORAT BANKLARIDA TRANSFORMATSIYA JARAYONLARINING NAZARIY-METODOLOGIK ASOSLARINI TAKOMILLASHTIRISH	196
Berdiyev Nodir Raxmatovich	
ОРГАНИЗАЦИОННО-МЕТОДИЧЕСКАЯ МОДЕЛЬ УПРАВЛЕНЧЕСКОГО УЧЁТА ЗАТРАТ НА ПРЕДПРИЯТИЯХ ГОРНОДОБЫВАЮЩЕЙ ПРОМЫШЛЕННОСТИ	203
Ойбекова Сарвиноз Киёмовна	
ВЛИЯНИЕ ГЛОБАЛЬНЫХ КРИЗИСОВ НА ИНВЕСТИЦИОННУЮ АКТИВНОСТЬ ИНСТИТУЦИОНАЛЬНЫХ ИНВЕСТИТОРОВ: ГЛОБАЛЬНЫЕ ТЕНДЕНЦИИ И ОПЫТ РЕСПУБЛИКИ УЗБЕКИСТАН	208
Хамидова Фаридахон Абдулкарим кизи	
Камилова Севара Анваровна	

GOVERNANCE CAPACITY AND GLOBAL UNIVERSITY RANKINGS IN TRANSITION ECONOMIES: A SYSTEMATIC REVIEW OF UZBEKISTAN IN COMPARATIVE PERSPECTIVE.....	220
Mukhlisa Khamidova	
O'ZBEKISTONDA TASHQI IQTISODIY FAOLIYAT RISKLARINI SUG'URTALASH HOLATI TAHLILI VA ULARNI KOMPLEKS BAHOLASH USULLARI	229
Raximov Timur Furkatovich	
TADBIR VA KO'NGILOCHAR XIZMATLAR MARKETING STRATEGIYASINI RIVOJLANTIRISH.....	235
Yunusov Xurshid Azamatovich	
SUN'IY INTELLEKTGA ASOSLANGAN SAMARADORLIKNI BOSHQARISH TIZIMLARINING XODIMLAR XULQ-ATVORIGA TA'SIRI.....	240
Akramova Nilufar Beknazar qizi	
KO'CHMAS MULK OBYEKTLARINING BOZOR QIYMATINI SHAKLLANTIRUVCHI OMILLARNI TIZIMLASHTIRISHNING NAZARIY-USLUBIY ASOSLARI.....	248
Fayzieva Gulnoza Abdurumonovna	
STUDY OF THE TRIBOLOGICAL PROPERTIES OF ORGANOMINERAL MATERIALS MODIFIED WITH A POLYFUNCTIONAL MODIFIER.....	254
Rustamov Mirshokhid	
Umida Ziyamukhamedova	
Elbek Turgunaliyev	
Sotvoldiev Khasanboy	
Mirjalol Abdulakimov	
Shokhjakhon Abdurakhimov	
YASHIL DAVLAT XARIDLARI ORQALI MAHALLIY SANOAT KORXONALARINI EKOLOGIK MODERNIZATSIYALASHNI RAG'BATLANTIRISH MEXANIZMLARI	263
Abbosbek Jurayev	
DAVLAT FUQAROLIK XIZMATIDA YOSHLAR O'RNI, AHAMIYATI HAMDA KASBIY FAOLIYATIDA RIVOJLANISH DRAYVERLARINI SHAKLLANTIRISH MEXANIZMI.....	269
Muhamedov Shavkat Rovshan o'g'li	
TOSHKENT SHAHRIDA BARQAROR URBANIZATSIYANI TA'MINLASH MUAMMOLARINI HAL ETISHNING INTEGRATSIYALASHGAN YECHIMI SIFATIDA RAQAMLI EGIZAK (DIGITAL TWIN) TEXNOLOGIYASINI JORIY ETISH	277
Salimov Sobirjon	
Xusnuddinov Fazluddin Zuxruddin o'g'li	
Inoyatxodjayev Jamshid Shuxratullayevich	
TIJORAT BANKLARINING QIMMATLI QOG'OZLAR BOZORIDAGI OPERATSIYALARINI TASHKIL ETISHNING HUQUQIY ASOSLARI.....	290
Tillayev Xurshidjon Sulaymon o'g'li	
TIKUVCHILIK SANOATI KORXONALARINING BARQAROR RIVOJLANISHI BILAN BOG'LIQ MUAMMOLARNI TAHLIL QILISH	297
Babadjanova Nozima Abdullayevna	
ТЕОРЕТИЧЕСКИЕ ПОДХОДЫ К ОЦЕНКЕ КОНКУРЕНТОСПОСОБНОСТИ ЭКОНОМИКИ И ЕЁ РОЛЬ В ОБЕСПЕЧЕНИИ УСТОЙЧИВОГО РАЗВИТИЯ	304
Камилова Наргиза Абдукахоровна	
WAYS OF IMPROVING MARKETING STRATEGIES IN HOTEL BRAND DEVELOPMENT: COMPLEMENTARITY BETWEEN PRACTICES, THE SEQUENCE OF STEPS AND THE LIMITS OF EXECUTION	309
Ergashev Oybek Mamarasul ugli	
ПРОБЛЕМЫ В УПРАВЛЕНИИ КРЕДИТНЫМ ПОРТФЕЛЕМ КОММЕРЧЕСКИХ БАНКОВ.....	316
Умаров Улугбек Унарович	
XALQARO TAJRIBADA KREATIV TURIZMNING RIVOJLANISH MEXANIZMLARI.....	323
Raxmonova Nilufar Yorqinovna	

МОНДАРИЈА	CONTENTS	КО'ЧМАС МУЛК ОБЪЕКТЛАРИНИНГ БОЗОР ҚИЙМАТИНИ БАХОЛАШГА ОИД НАЗАРИЙ ЙОНДАШУВЛАРНИНГ РИВОЖЛАНИШИ ВА ЗАМОНАВИЙ ТЕНДЕНСИЯЛАРИ 327
СОДЕРЖАНИЕ		Yusupdjanova Nargiza Utkurovna
		МILLIY RAQAMLI TO'LOV TIZIMLARINING RAQOBATBARDOSHLIGI VA PUL MUOMALASI BARQARORLIGINI OSHIRISH: BAHOLASH, PROGNOZLASH, TASNIFLASH VA INTEGRATSIYA YONDASHUVLARI..... 334
		Xazratkulov O'ktamjon Xikmatullayevich
		THE ROLE OF STRATEGIC MANAGEMENT IN ENSURING SUSTAINABLE DEVELOPMENT OF HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS 338
		Nazirova Komola
		XORAZM VILOYATIDA URBANIZATSIYA SIYOSATI SAMARADORLIGINI OSHIRISH ORQALI MINTAQA IQTISODIYOTINI BARQAROR RIVOJLANTIRISH YO'NALISHLARI 343
		Qadamov Mirzobek Ulug'bek o'g'li
		O'ZBEKISTON SHAROITIDA FERTIL YOSHDAGI AYOLLAR SALOMATLIGINI SUN'IY INTELLEKT ORQALI BOSHQARISHNING IQTISODIY ISTIQBOLLARI..... 349
		Kayumova Otikaxon Odiljon qizi
		UMUMIY O'RTA TA'LIM TASHKILOTLARI BOSHQARUVI SAMARADORLIGINI OSHIRISHDA ILG'OR XORIJIY AMALIYOTLARNING QIYOSIY TAHLILI 354
		Abdinabiyeva Aziza Raximjon qizi
		O'ZBEKISTONDA BOLALI OILALARNI IJTIMOYIY QO'LLAB-QUVVATLASH KAMBAG'ALLIKNI QISQARTIRISH VOSITASI SIFATIDA 359
		Asomiddinova Muzayyanxon Abdurahmon qizi
		REPRESENTATION OF HUMAN EFFORT AND ACHIEVEMENT IN ENGLISH AND UZBEK PROVERBS 364
		Khakimboeva Muslima Ilkhomjon qizi
		TURIZM XIZMATLARI SAMARADORLIGINI OSHIRISHGA TA'SIR ETUVCHI OMILLAR VA ULARNI BAHOLASH YO'NALISHLARI 370
		Abdusamatova Ruhshonaxon
		XALQARO TAJRIBADA RAQAMLI BAHOLASH TIZIMLARINI RIVOJLANTIRISH MODELLARI VA ULARNI O'ZBEKISTONDA QO'LLASH IMKONIYATLARI..... 376
		Muzaffarova Mohira Nuraliyevna
		MINTAQADA AGROKIMYO XIZMATLARINI RIVOJLANTIRISH ORQALI IQTISODIYOT BARQARORLIGIGA ERISHISH 381
		Matkarimov Inomjon Baxtiyorovich
		IMPLEMENTATION AND APPLICATION OF INTERNATIONAL FINANCIAL REPORTING STANDARDS (IFRS) IN THE FINANCIAL SYSTEM OF THE REPUBLIC OF UZBEKISTAN: CHALLENGES AND PROSPECTS 387
		Khattabov Temurbek Muzaffar Ugli
		DAVLAT-XUSUSIY SHERIKLIK (DXSH) LOYIHALARIDA ASOSIY RISKLAR VA ULARNI HUQUQIY TAQSIMLASH MEKANIZMLARI: O'ZBEKISTON MISOLIDA..... 393
		Ochilov Jaloliddin Yusufjon o'g'li
		BANK TIZIMIDA ESG OMILLARINING SAMARADORLIGINI OSHIRISHDA XORIJIY MAMLAKATLAR TAJRIBASI..... 403
		Xoliyorov Murod Qahramon o'g'li
		Iskandarov Murod Luqmanovich
		КЛЮЧЕВЫЕ ФАКТОРЫ ОБЕСПЕЧЕНИЯ ИНКЛЮЗИВНОГО ЭКОНОМИЧЕСКОГО РОСТА..... 412
		Холбаев Нодирбек Баходирович
		BYUDJET XARAJATLARI TARKIBI VA INSON KAPITALIGA INVESTITSIYA INTENSIVLIGINING IQTISODIY O'SISHGA TA'SIRI: O'ZBEKISTON MISOLIDA KORRELYATSION-REGRESSION TAHLIL 416
		Temirov Muhammad Maxmud o'g'li

IZOTROP STERJEN UCHUN BOG'LIQ DINAMIK TERMOPLASTIK MASALANI SONLI YECHISHDA CHIZIQLASHTIRISH USULLARI VA AYIRMALI SXEMALARNING QIYOSIY TAHLILI	423
Raxmatullayeva Gulshoda Ilhom qizi	
Ibodullayev Jaxongir Maxammadi o'g'li	
O'ZBEKISTONDA BANK MAHSULOTLARI VA XIZMATLARINING SAMARALI RIVOJLANISHINI AMALGA OSHIRISH YO'NALISHLARI.....	432
Maxkamov Baxtiyor Shuxratovich	
To'rayev Shavkat Shuxratovich	
Berdiboyev Oltinboy Abdiboqi o'g'li	
RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA ELEKTRON TIJORATNI TAKOMILLASHTIRISH YO'NALISHLARI	440
Pardayev To'liqin Nasirovich	
Xamidov Sherzod Gafurjonovich	
AKSIYADORLIK JAMIYATLARIDA INNOVATSION JARAYONLARNI BOSHQARISHNING IQTISODIY MOHIYATI VA AHAMIYATI.....	446
Shukurullayeva Saida Baxtiyarovna	
RAQAMLASHTIRISH SHAROITIDA SANOAT KORXONALARI RIVOJLANISHINI SAMARALI BOSHQARISHNING NAZARIY-USLUBIY ASOSLARI.....	452
Boratov Baxtiyor Sayfullayevich	
KICHIK BIZNES SUBYEKTLARI FAOLIYATINI TASHKIL ETISHNING IQTISODIY MOHIYATI, MAQSADI VA VAZIFALARI	460
G'.G'. Shermatov	
A. Yunusov	
TIJORAT BANKLARIDA INFRATUZILMAVIY INVESTITSİYALARNI LIKVIDLIK VA KAPITAL IMKONIYATLARI BILAN MUVOFIQLASHTIRISH MEXANIZMINI TAKOMILLASHTIRISH.....	465
Xojanov Baxadir Omirbayevich	
IMPROVING THE METHODOLOGY OF MARKETING COMMUNICATIONS MANAGEMENT IN THE DIGITAL ECONOMY.....	471
Hojiyeva Iroda Avezovna	
XIZMAT KO'RSATISH SOHASINI KLASSTERLASH ASOSIDA RIVOJLANTIRISHNING IQTISODIY ASOSLARI VA O'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI.....	475
Rabbimov Abror Mehridin o'g'li	
O'ZBEKISTONDA ART-TURIZMNING RIVOJLANISH TENDENSIYALARI VA XIZMATLAR BOZORINING TASHKILIY-IQTISODIY HOLATI TAHLILI	481
Isakdjanova Munajat Inog'omovna	
IMPROVING THE PRACTICE OF COMBATING THE LEGALIZATION OF PROCEEDS FROM CRIME IN COMMERCIAL BANKS	487
Abdiev Shakhboz Sayitmurodovich	
DIRECTIONS FOR ORGANIZATION OF STRATEGIC MANAGEMENT ACCOUNTING OF PROFIT IN ECONOMIC ENTITIES.....	494
Pardaeva Shakhnoza Abdinabievna	
ВЛИЯНИЕ УСКОРЕНИЯ РЕАЛИЗАЦИИ ИМУЩЕСТВА, ПРИНЯТОГО НА БАЛАНС БАНКОВ В СЧЁТ ЗАДОЛЖЕННОСТИ, НА БАНКИ И ЭКОНОМИКУ	498
Туймuroдов Фирдавс Файзулло угли	
RESPUBLIKA TURIZM SOHASIDA DXSHNI BOSHQARISHNING TASHKILIY-IQTISODIY MEXANIZMINI SHAKLLANTIRISH TENDENSIYALARI.....	504
Mamayusupova Dilovarxon Begmatovna	
TOSHKENT SHAHRIDA MEHNAT RESURSLARIDAN FOYDALANISH RIVOJLANISH TENDENSIYALARINI EKONOMETRIK MODELASHTIRISH	508
Daurova Gulnoza Usan Qizi	

IQTISODIYOTNI YASHIL INNOVATSIYALAR ASOSIDA RIVOJLANTIRISH YO'LLARI.....	514
Razakova Barno Sayfiyevna	
RASMIY INSTITUTLARNING YO'QLIGI VA NORASMIY MOSLASHUV: QUYI ZARAFSHONDA SUG'ORISH SUVINI BOSHQARISH AMALIYOTI (223 TA FERMER XO'JALIGI MISOLIDA).....	523
Tursunkulov Uktam	
O'ZBEKISTONDA SOLIQ QARZDORLIGINI KAMAYTIRISH MEXANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISH: RAQAMLI UNDIRISH, FISKAL OCHIQLIK VA SOLIQ INTIZOMINI RAG'BATLANTIRISH.....	529
Mirpo'latov Jahongir Muzapparovich	
MINTAQAVIY IQTISODIY RIVOJLANISHNI RAQAMLI MONITORING QILISH INDIKATORLARINI TANLASH VA VAZNLASHNING KO'P MEZONLI METODOLOGIYASINI TAKOMILLASHTIRISH.....	535
Qozaqova Munajat Sharifjanovna	
KLEYSTOGAM GUL TIPIGA EGA BO'LGAN G'O'ZA NAVLARI VA DURAGAY KOMBINATSIYALARIDA QIMMATLI XO'JALIK BELGILARINING IRSIYLANISH XUSUSIYATLARI	543
Asamatdinov Qalila Amirovich	
GURUH KORXONALARIDA DAROMADLARNI KONSOLIDATSIYALASHGAN MOLIVAVIY HISOBOTDA AKS ETTIRISHNING NAZARIY-USLUBIY MASALALARI	547
Davronova Dilnoza Damirovna	
O'ZBEKISTON SUG'URTA, MIKROSUG'URTA BOZORINING RIVOJLANISHI, HOZIRGI HOLATI, MUAMMOLAR VA KO'RSATKICHLARI TAHLILI.....	553
Ravshanova Mohinur Urolovna	
INVESTITSIYA FAOLIGINING HUDUDIY DIFFERENSIATSIYASI VA UNING IQTISODIY FAOLIKKA TA'SIRI	558
Musinov Zokir Raxmonovich	
HUDUDIY TURIZMDA ESG TAMOIYILLARINI JORIY ETISHNING PROGNOZ PARAMETRLARI VA SAMARADORLIGI (BUXORO VILOYATI MISOLIDA)	566
Maxmudova N. U.	
KREDIT RISKLARINI SUG'URTALASHDA RISKNI QATLAMLI TAQSIMLASH MODEL VA UNING STRESS-TESTI: O'ZBEKISTON MISOLIDA.....	573
Xo'jamov Mirsodiq Abdullayevich	
AKADEMIK LITSEYLAR MOLIVAVIY FAOLIYATIDA DAVLAT MOLIVAVIY NAZORATINING AMALGA OSHIRILISHI.....	578
Kariyev Maxmudjon Ganiyevich	
KADRLAR TANQISLIGI SHAROITIDA XIZMAT KO'RSATISH KORXONALARINI STRATEGIK BOSHQARISH.....	582
Tuxliyev Baxtiyor Maxmaziyayevich	
SANOAT KORXONALARINING MOLIVAVIY BARQARORLIGINI TA'MINLASHDA RAQAMLI MOLIVAVIY BOSHQARUV MEXANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISH	587
Buranbayeva Shoir Rustamovna	
"O'ZBEKINVEST" EKSPORT-IMPORT SUG'URTA KOMPANIYASIDA SUG'URTALASH JARAYONI VA SUG'URTA PORTFELI SAMARADORLIGINING TAHLILI	595
Mirzoyev Sayfullo Fayzulloyevich	
NUKUS SHAHRI KO'P XONADONLI TURAR-JOY BINOLARINING KAPITAL JAMG'ARMASIDAN FOYDALANISH IQTISODIY SAMARADORLIGINI ANIQLASH USLUBLARI	601
Tajeddinova Elmira Azatovna	

UDK 332.8:338.2

NUKUS SHAHRI KO'P XONADONLI TURAR-JOY BINOLARINING KAPITAL JAMG'ARMASIDAN FOYDALANISH IQTISODIY SAMARADORLIGINI ANIQLASH USLUBLARI

Tajeddinova Elmira Azatovna**O'zbekiston Respublikasi Qurilish va uy-joy kommunal xo'jaligi vazirligi huzuridagi
"Shaharsozlik hujjatlarini ekspertiza qilish Respublika markazi",****DM smeta bo'limi eksperti****Email: elmiratajeddinova0886@gmail.com**

Annotatsiya: Mazkur maqolada Nukus shahridagi ko'p xonadonli turar-joy binolarini saqlash, texnik holatini yaxshilash va kapital ta'mirlash ishlarini moliyalashtirishda kapital jamg'armalaridan foydalanish samaradorligi o'rganilgan. Tadqiqotda kapital ta'mirlashga sarflangan mablag'larning samaradorligini aniqlash uchun yillik iqtisodiy samara, xarajatlar samaradorligi, investitsiyalarni qoplash muddati va rentabellik kabi ko'rsatkichlardan foydalanish taklif etilgan. Shuningdek, ta'mirlash samaradorligini faqat moliyaviy natijalar asosida emas, balki binolarning texnik holati, xavfsizligi, xizmat muddatining uzayishi, energiya tejamlorligi va aholining yashash sharoitlari yaxshilanishi orqali ham baholash yondashuvi ishlab chiqilgan. Nukus shahrining o'ziga xos sharoitlarini hisobga olgan holda kapital jamg'armalarini shakllantirish, ta'mirlash ishlarini rejalashtirish, binolarni ustuvorlik asosida tanlash va ta'mirlash natijalarini monitoring qilish bo'yicha amaliy tavsiyalar berilgan. Tadqiqot natijalari ko'p xonadonli uy-joy fondini samarali boshqarish va moliyaviy mablag'lardan oqilona foydalanishga xizmat qiladi.

Kalit so'zlar: ko'p xonadonli turar-joy binosi, kapital jamg'armasi, kapital ta'mirlash, iqtisodiy samaradorlik, ekspluatatsiya xarajatlari, investitsiya, qoplash muddati, investitsiya rentabelligi, texnik holat, uy-joy fondi, Nukus shahri.

Аннотация: В данной статье рассматривается эффективность использования средств фондов капитального ремонта для финансирования работ по содержанию, техническому обновлению и капитальному ремонту многоквартирных жилых домов в городе Нукус. Для оценки эффективности расходования средств на капитальный ремонт предлагается использовать такие показатели, как годовой экономический эффект, экономическая эффективность, срок окупаемости инвестиций и рентабельность. Кроме того, разработан подход к оценке эффективности ремонта, учитывающий не только финансовые результаты, но и такие факторы, как техническое состояние зданий, безопасность, продление срока их службы, энергоэффективность и улучшение условий проживания граждан. Представлены практические рекомендации по формированию фондов капитального ремонта, планированию ремонтных работ, определению приоритетности объектов и контролю результатов ремонта с учетом специфических условий города Нукуса. Результаты исследования способствуют эффективному управлению многоквартирным жилым фондом и рациональному использованию финансовых ресурсов.

Ключевые слова: многоквартирное жилое здание, фонд капитального ремонта, капитальный ремонт, экономическая эффективность, эксплуатационные расходы, инвестиции, срок окупаемости, рентабельность инвестиций, техническое состояние, жилищный фонд, город Нукус.

Abstract: This article examines the effectiveness of utilizing capital funds to finance the maintenance, technical improvement, and major repairs of multi-apartment residential buildings in the city of Nukus. The study proposes using indicators such as annual economic impact, cost-efficiency, investment payback period, and profitability to assess the effectiveness of funds spent on major repairs. Furthermore, an approach has been developed to evaluate repair effectiveness not only based on financial outcomes but also by considering factors such as the buildings' technical condition, safety, extended service life, energy efficiency, and improvements in residents' living conditions. Practical recommendations are provided regarding the formation of capital funds, repair planning, the prioritization of buildings for repair, and the monitoring of repair outcomes, all while taking into account the specific conditions of Nukus. The study's findings contribute to the effective management of the multi-apartment housing stock and the rational use of financial resources.

Keywords: multi-apartment residential building, capital repair fund, capital repair, economic efficiency, operating costs, investment, payback period, return on investment, technical condition, housing stock, Nukus city.

KIRISH

Ko'p xonadonli turar-joy binolari shahar infratuzilmasining muhim tarkibiy qismi bo'lib, aholining yashash sifati, ijtimoiy farovonligi va xavfsizligi ko'p jihatdan ularning texnik holatiga bog'liq. Binolarning konstruktiv elementlari, muhandislik-kommunikatsiya tizimlari, tom qoplamalari, fasadlari, elektr, suv ta'minoti va boshqa umumiy foydalanishdagi obyektlari uzoq muddatli ekspluatatsiya natijasida tabiiy va funksional eskirishga uchraydi.

Ko'p xonadonli uy-joy fondining texnik holatini o'z vaqtida nazorat qilish va kapital ta'mirlash ishlarini rejalashtirish ta'mirlash jarayonlarini samarali tashkil etish va xarajatlarni maqbullashtirish imkonini beradi. Kichik nuqsonlarning o'z vaqtida bartaraf etilishi konstruktiv elementlarning mustahkamligini ta'minlab, keyinchalik katta hajmdagi moliyaviy mablag'larni talab qiladigan ta'mirlash ishlarining oldini olishga xizmat qiladi. Shu nuqtai nazardan kapital jamg'armasini shakllantirish va undan maqsadli foydalanish ko'p xonadonli turar-joy binolarini uzoq muddat davomida saqlashning muhim iqtisodiy mexanizmlaridan biridir. Kapital jamg'armasi hisobidan amalga oshiriladigan ta'mirlash ishlari nafaqat mavjud texnik holatni yaxshilaydi, balki kelgusidagi ekspluatatsiya xarajatlarini optimallashtirish va binolarning xizmat muddatini uzaytirishga imkon beradi. Nukus shahri sharoitida mazkur masala alohida ahamiyatga ega. Hududning iqlimiy sharoiti, havo haroratining yuqori va past ko'rsatkichlari, shamol, chang va boshqa tashqi omillar binolarning konstruktiv elementlari va muhandislik tizimlarining ekspluatatsiya xususiyatlariga ta'sir ko'rsatishi mumkin. Shu sababli kapital ta'mirlash ishlarini iqtisodiy jihatdan asoslash, moliyaviy resurslarni ustuvor yo'nalishlarga yo'naltirish va ta'mirlash natijalarini baholashning samarali usullarini ishlab chiqish muhim hisoblanadi.

Tadqiqotning maqsadi — Nukus shahridagi ko'p xonadonli turar-joy binolarida kapital jamg'armalaridan foydalanishning iqtisodiy samaradorligini aniqlash usullarini takomillashtirish hamda kapital ta'mirlashga yo'naltirilgan mablag'larning iqtisodiy, texnik va ijtimoiy natijalarini kompleks baholash bo'yicha takliflar ishlab chiqishdan iborat.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Uy-joy fondini boshqarish va kapital ta'mirlash samaradorligini baholashga oid ilmiy-uslubiy manbalar tahlili shuni ko'rsatadiki, turar-joy binolarining ekspluatatsiya samaradorligini baholashda texnik holat, ekspluatatsiya xarajatlari, kapital xarajatlar va investitsiyalarning qaytimi muhim ko'rsatkichlar hisoblanadi. Amaldagi normativ-huquqiy hujjatlar ko'p xonadonli uylarning umumiy mol-mulkini saqlash, boshqarish va ta'mirlashning tashkiliy asoslarini belgilaydi. Investitsiyalar samaradorligini baholashga oid ilmiy manbalarda esa qoplash muddati, rentabellik, sof iqtisodiy samara va diskontlangan pul oqimlari kabi ko'rsatkichlardan foydalanish keng tarqalgan. Shu bilan birga, ko'p xonadonli uylarning kapital ta'mirlashini baholashda faqat moliyaviy ko'rsatkichlarga tayanish yetarli emas. Chunki ta'mirlashning natijasi uzoq muddatli bo'lib, avariya xavfining kamayishi, xizmat muddatining uzayishi va yashash sharoitlarining yaxshilanishi kabi natijalarni ham qamrab oladi. Shuning uchun mazkur tadqiqotda moliyaviy ko'rsatkichlarni texnik va ijtimoiy ko'rsatkichlar bilan birlashtiruvchi kompleks yondashuvdan foydalanish taklif etiladi.

Uy-joy fondini boshqarish va kapital ta'mirlash samaradorligini baholashga oid ilmiy-uslubiy manbalar tahlili shuni ko'rsatadiki, turar-joy binolarining ekspluatatsiya samaradorligini baholashda texnik holat, ekspluatatsiya xarajatlari, kapital xarajatlar va investitsiyalarning qaytimi muhim ko'rsatkichlar hisoblanadi. Amaldagi normativ-huquqiy hujjatlar ko'p xonadonli uylarning umumiy mol-mulkini saqlash, boshqarish va ta'mirlashning huquqiy hamda tashkiliy asoslarini belgilaydi [1–4]. Xususan, ko'p kvartirali uylarni mukammal va joriy ta'mirlashni moliyalashtirish uchun maxsus hisobvara q mablag'larini shakllantirish va ulardan foydalanish tartibi, shuningdek ta'mirlash qiymatida mulkdorlar va budjet mablag'larining ulushi O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2022-yil 1-fevraldagi "Ko'p kvartirali uylarni boshqarishni takomillashtirish va kommunal xizmatlar ko'rsatishni yanada yaxshilash chora-tadbirlari to'g'risida"gi 47-son¹ qarori [5] hamda O'zbekiston Respublikasi Prezidentining "Ko'p kvartirali uylarni boshqarish tizimini yanada takomillashtirish va boshqaruvchi tashkilotlarni moliyaviy sog'lomlashtirish borasidagi qo'shimcha chora-tadbirlar to'g'risida"gi PQ-346-son² qarori [6] bilan tartibga solingan.

Binolarning texnik holatini o'rganish va monitoring qilish, shuningdek ta'mirlash ishlarini tashkil etishga qo'yiladigan talablar shaharsozlik normalari va qoidalarida [7, 8], jismoniy eskirishni baholash hamda ta'mirlash va texnik xizmat ko'rsatishni tashkil etishning uslubiy asoslari esa idoraviy qurilish normalarida [9, 10] keltirilgan. Investitsiyalar samaradorligini baholashga oid ilmiy manbalarda qoplash muddati, rentabellik, sof iqtisodiy samara va diskontlangan pul oqimlari kabi ko'rsatkichlardan foydalanish keng tarqalgan [11–13]. Shu bilan

1 <https://lex.uz/ru/docs/-5845753>

2 <https://lex.uz/docs/-6141482>

birga, ko'p xonadonli uylarning kapital ta'mirlashini baholashda faqat moliyaviy ko'rsatkichlarga tayanish yetarli emas. Chunki ta'mirlashning natijasi uzoq muddatli bo'lib, avariya xavfining kamayishi, xizmat muddatining uzayishi va yashash sharoitlarining yaxshilanishi kabi natijalarni ham qamrab oladi. Shuning uchun mazkur tadqiqotda moliyaviy ko'rsatkichlarni texnik va ijtimoiy ko'rsatkichlar bilan birlashtiruvchi kompleks yondashuvdan foydalanish taklif etiladi.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Tadqiqot metodologiyasi ko'p xonadonli turar-joy binolarining kapital ta'mirlash xarajatlari va ulardan olinadigan iqtisodiy natijalarni o'zaro taqqoslashga asoslangan. Tadqiqotda iqtisodiy tahlil, taqqoslash, guruhlash, matematik hisob-kitob, investitsion samaradorlikni baholash va kompleks indekslash usullaridan foydalanildi. Kapital ta'mirlashdan olinadigan yillik iqtisodiy samara quyidagi formula orqali aniqlanadi:

$$E = S_0 - S_1$$

bu yerda: **E** — yillik iqtisodiy samara; **S₀** — ta'mirlashdan oldingi yillik ekspluatatsiya xarajatlari; **S₁** — ta'mirlashdan keyingi yillik ekspluatatsiya xarajatlari.

$$\text{Kapital xarajatlarning samaradorlik koeffitsiyenti: } K_s = E / K$$

bu yerda **K** — kapital ta'mirlashga sarflangan mablag'.

$$\text{Investitsiyalarning qoplash muddati: } T_q = K / E$$

$$\text{Investitsiya rentabelligi: } R = E / K \times 100 \%$$

Mazkur ko'rsatkichlar kapital ta'mirlashga yo'naltirilgan mablag'larning iqtisodiy natijasini aniqlash imkonini beradi. Biroq faqat moliyaviy ko'rsatkichlardan foydalanish turar-joy binolarining kapital ta'miridan olinadigan barcha natijalarni to'liq aks ettirmaydi. Shu sababli tadqiqotda texnik, ijtimoiy va energiya samaradorligi omillarini ham hisobga oluvchi kompleks baholash yondashuvi taklif etildi. Kapital jamg'armasining shakllanishi va sarflanishini prognozlash uchun quyidagi balans modelidan foydalanish mumkin:

$$J_t = J_{t-1} + B_t + Q_t - X_t$$

bu yerda: **J_t** — t-yil oxiridagi jamg'arma qoldig'i, **J_{t-1}** — oldingi yil qoldig'i, **B_t** — yil davomida tushgan badallar, **Q_t** — boshqa qonuniy tushumlar, **X_t** — ta'mirlash va boshqa maqsadli xarajatlari.

TAHLIL VA NATIJALAR

Kapital jamg'armasi ko'p xonadonli turar-joy binosining umumiy mol-mulkini saqlash, tiklash, kapital ta'mirlash va texnik holatini yaxshilashga yo'naltiriladigan moliyaviy resurslar majmuasi sifatida qaraladi. Jamg'arma mablag'larining shakllanish manbalari quyidagilar bo'lishi mumkin:

- mulkdorlar tomonidan to'lanadigan badallar;
- budjet mablag'lari;
- mahalliy dasturlar doirasidagi mablag'lar;
- qonunchilikda nazarda tutilgan boshqa moliyalashtirish manbalari;
- iqtisod qilingan ekspluatatsiya mablag'lari;
- boshqa qonuniy jalb qilingan mablag'lar.

Kapital jamg'armasining asosiy iqtisodiy xususiyati shundaki, u qisqa muddatli ekspluatatsiya xarajatlarini emas, balki katta hajmdagi va uzoq muddatli ta'mirlash ehtiyojlarini moliyalashtirishga xizmat qiladi.

Kapital ta'mirlash samaradorligi sarflangan mablag' bilan olingan iqtisodiy natijaning nisbatini ifodalaydi. Masalan, ta'mirlashdan oldingi yillik ekspluatatsiya xarajatlari 210 mln so'm, ta'mirlashdan keyingi xarajatlari 90 mln so'm bo'lsa:

$$E = 210 - 90 = 120 \text{ mln so'm.}$$

Agar kapital ta'mirlash qiymati 600 mln so'mni tashkil etsa:

$$K_s = 120 / 600 = 0,20.$$

$$\text{Investitsiyalarning qoplash muddati: } T_q = 600 / 120 = 5 \text{ yil.}$$

$$\text{Investitsiya rentabelligi: } R = 120 / 600 \times 100 = 20 \%.$$

Demak, shartli hisob-kitobga ko'ra, kapital ta'mirlashga sarflangan 600 mln so'm mablag' yillik 120 mln so'mlik iqtisodiy samara hisobiga 5 yil davomida qoplanishi mumkin.

Ekspluatatsiya xarajatlarini quyidagi ko'rinishda ifodalash mumkin:

$$S = S_j + S_t + S_e + S_{mu} + S_b$$

bu yerda: **S_j** — joriy ta'mirlash xarajatlari, **S_t** — texnik xizmat ko'rsatish xarajatlari, **S_e** — energiya resurslari bilan bog'liq xarajatlari, **S_{mu}** — muhandislik tarmoqlarini saqlash xarajatlari, **S_b** — boshqa ekspluatatsiya xarajatlari.

Kapital ta'mirlashdan keyin ushbu xarajatlarning ayrim qismlari kamayishi mumkin. Masalan, tomni kapital ta'mirlash suv o'tishi bilan bog'liq joriy ta'mirlash xarajatlarini kamaytiradi. Muhandislik tarmoqlarini yangilash esa avariyaaviy ta'mirlashlar sonini qisqartirishi mumkin.

Kapital ta'mirlashning to'liq natijasini aniqlash uchun quyidagi kompleks samaradorlik indeksidan foydalanish taklif etiladi:

$$KSI = w_1 I_1 + w_2 I_2 + w_3 I_3 + w_4 I_4 + w_5 I_5$$

bu yerda: I_1 — moliyaviy samaradorlik indeksi, I_2 — ekspluatatsiya xarajatlarini tejash indeksi, I_3 — texnik ishonchlilik indeksi, I_4 — ijtimoiy samaradorlik indeksi, I_5 — energiya samaradorligi indeksi, $w_1...w_5$ — tegishli ko'rsatkichlarning salmoq koeffitsiyentlari.

Mazkur indeks yordamida kapital ta'mirlashning faqat moliyaviy emas, balki texnik va ijtimoiy natijalarini ham hisobga olish mumkin.

Kapital jamg'armasidan foydalanishni optimallashtirish maqsadida ko'p xonadonli uylarni texnik holatiga ko'ra uch guruhga ajratish taklif etiladi:

1-guruh — qoniqarli texnik holatdagi binolar. Bunday binolarda profilaktik xizmat ko'rsatish va joriy ta'mirlashga ustuvor ahamiyat beriladi.

2-guruh — o'rtacha darajada eskirgan binolar. Mazkur binolar uchun kapital ta'mirlashni o'rta muddatli rejaga kiritish va mablag'larni bosqichma-bosqich shakllantirish maqsadga muvofiq.

3-guruh — yuqori darajada eskirgan binolar. Bunday obyektlarda kapital ta'mirlash, rekonstruksiya yoki texnik jihatdan boshqa muqobil chora-tadbirlarni ko'rib chiqish zarur. Ushbu yondashuv mablag'larni barcha binolarga bir xil taqsimlash o'rniga texnik holat va real ehtiyoj asosida yo'naltirish imkonini beradi.

Kapital jamg'armasining kelgusi yillardagi hajmini aniqlash kapital ta'mirlash dasturlarini oldindan rejalashtirish uchun muhimdir.

$J_t = J_{t-1} + B_t + Q_t - X_t$ formulasi yordamida jamg'armaning yil oxiridagi qoldig'i aniqlanadi. Bunday prognozlash orqali ta'mirlash ishlarining qaysi davrda moliyalashtirilishi mumkinligi, mablag' yetishmovchiligi yuzaga kelishi ehtimoli va qo'shimcha moliyalashtirishga ehtiyoj oldindan aniqlanishi mumkin.

Tadqiqot natijalari kapital ta'mirlash samaradorligini baholashda faqat ta'mirlash qiymatini va bajarilgan ish hajmini hisobga olish yetarli emasligini ko'rsatadi. Kapital mablag'larning haqiqiy samarasi ta'mirlashdan keyingi davrda ekspluatatsiya xarajatlarining kamayishi, avariyaaviy holatlarning qisqarishi va binoning texnik xizmat muddatining uzayishi orqali namoyon bo'ladi. Nukus shahrida kapital ta'mirlashni rejalashtirishda iqlimiy omillarni ham hisobga olish zarur. Tashqi konstruksiyalarga ta'sir etuvchi harorat o'zgarishi, shamol va chang kabi omillar ta'mirlash materiallarini tanlash va ta'mirlash davriyligiga ta'sir qilishi mumkin. Shuningdek, kapital jamg'armalaridan foydalanish samaradorligiga boshqaruv sifati ham ta'sir ko'rsatadi. Mablag'larning shaffof hisobini yuritish, texnik ko'rik natijalarini hujjatlashtirish, smeta xarajatlarini asoslash, ta'mirlash sifatini nazorat qilish va bajarilgan ishlarining natijasini monitoring qilish iqtisodiy samaradorlikni oshirishga xizmat qiladi.

Tadqiqot natijalaridan kelib chiqib, Nukus shahridagi ko'p xonadonli uylar uchun quyidagi tizimni joriy etish maqsadga muvofiq:

texnik ko'rik → ustuvorlikni belgilash → smeta hisob-kitobi → kapital jamg'armasini rejalashtirish → ta'mirlash → natijalarni monitoring qilish → iqtisodiy samaradorlikni qayta baholash.

Bunday tizim kapital ta'mirlash jarayonining barcha bosqichlarini yagona iqtisodiy va texnik mexanizmga birlashtirish imkonini beradi. Bundan tashqari, har bir ko'p xonadonli uy bo'yicha elektron texnik ma'lumotlar bazasini shakllantirish maqsadga muvofiq. Unda binoning qurilgan yili, konstruktiv tizimi, texnik holati, eskirish darajasi, ilgari amalga oshirilgan ta'mirlash ishlari, mavjud nuqsonlar, kapital ta'mirlashga ehtiyoj va xarajatlar to'g'risidagi ma'lumotlar jamlanishi mumkin. Shunday qilib, kapital jamg'armasidan foydalanish samaradorligini baholashning taklif etilayotgan yondashuvi moliyaviy, texnik va ijtimoiy ko'rsatkichlarni o'zaro bog'lash imkonini beradi.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Nukus shahridagi ko'p xonadonli turar-joy binolarini kapital ta'mirlash uchun ajratilgan mablag'lardan samarali foydalanish binolarning holatini yaxshilash va aholiga xavfsiz yashash sharoitini yaratishda muhim ahamiyatga ega.

Tadqiqotda kapital ta'mirlash samaradorligini aniqlash uchun yillik iqtisodiy samara, xarajatlar samaradorligi, mablag'ni qoplash muddati va investitsiya rentabelligi kabi ko'rsatkichlardan foydalanish taklif etildi. Masalan, 600 mln so'mlik ta'mirlash natijasida yiliga 120 mln so'm tejaladigan bo'lsa, sarflangan mablag' 5 yilda qoplanadi va rentabellik 20 foizni tashkil etadi.

Kapital ta'mirlashning foydasi faqat mablag' tejash bilan cheklanmaydi. Ta'mirlash natijasida binolarning xizmat muddati uzayadi, avariyaalar kamayadi, energiya tejaladi va aholining yashash sharoiti yaxshilanadi.

Shuning uchun ta'mirlash samaradorligini baholashda moliyaviy, texnik, ijtimoiy va energetik ko'rsatkichlarni birgalikda hisobga olish kerak. Nukus shahrida samaradorlikni oshirish uchun ko'p xonadonli uylarning elektron ma'lumotlar bazasini yaratish, binolarni texnik holatiga qarab guruhlash, uzoq muddatli ta'mirlash rejalarini ishlab chiqish va bajarilgan ishlarni muntazam nazorat qilish tavsiya etiladi. Umuman olganda, kapital jamg'armalaridan samarali foydalanish uy-joylarni to'g'ri boshqarish, xarajatlarni kamaytirish, mablag'lardan maqsadli foydalanish va binolarning uzoq vaqt xizmat qilishini ta'minlashga yordam beradi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI:

1. O'zbekiston Respublikasining Uy-joy kodeksi // Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi // URL: <https://lex.uz/docs/-106136>
2. O'zbekiston Respublikasining 2019-yil 7-noyabrdagi "Ko'p kvartirali uylarni boshqarish to'g'risida"gi O'RQ-581-son Qonuni // Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi // URL: <https://lex.uz/docs/-4586282>
3. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2021-yil 19-iyundagi "Ko'p kvartirali uy-joylarni boshqarish tizimini yanada takomillashtirish to'g'risida"gi PQ-5152-son qarori // Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi // URL: <https://lex.uz/docs/-5464157>
4. O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2022-yil 3-yanvardagi "Ko'p kvartirali uylarni boshqarish faoliyatini amalga oshirish qoidalarini tasdiqlash to'g'risida"gi 3-son qarori // Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi // URL: <https://lex.uz/docs/-5805743>
5. O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2022-yil 1-fevraldagi "Ko'p kvartirali uylarni boshqarishni takomillashtirish va kommunal xizmatlar ko'rsatishni yanada yaxshilash chora-tadbirlari to'g'risida"gi 47-son qarori // Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi // URL: <https://lex.uz/docs/-5845753>
6. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2022-yil 4-avgustdagi "Ko'p kvartirali uylarni boshqarish tizimini yanada takomillashtirish va boshqaruvchi tashkilotlarni moliyaviy sog'lomlashtirish borasidagi qo'shimcha chora-tadbirlar to'g'risida"gi PQ-346-son qarori // Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi // URL: <https://lex.uz/docs/-6141482>
7. O'zbekiston Respublikasi Qurilish va uy-joy kommunal xo'jaligi vazirligining 2024-yil 16-maydagi 01/2-19-son buyrug'i bilan tasdiqlangan "SHNQ 1.04.01-23. Bino va inshootlarning texnik holatini o'rganish va monitoring qilish tartibi" // Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi // URL: <https://lex.uz/docs/-6998488>
8. O'zbekiston Respublikasi Qurilish va uy-joy kommunal xo'jaligi vazirining 2024-yil 18-yanvardagi 14-son buyrug'i bilan tasdiqlangan "SHNQ 1.04.03-23. Bino va inshootlarni qurish, rekonstruksiya qilish, ta'mirlash va ularga texnik xizmat ko'rsatishni tashkil etish" // Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi // URL: <https://lex.uz/docs/-6793117>
9. Виленский П.Л., Лившиц В.Н., Смоляк С.А. Оценка эффективности инвестиционных проектов: теория и практика: учеб.-практ. пособие. 4-е изд., перераб. и доп. М.: Дело, 2008. 1104 с. ISBN 978-5-7749-0518-8.
10. Ковалев В.В. Методы оценки инвестиционных проектов. М.: Финансы и статистика, 2003. 144 с.

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Ingliz tili muharriri: Feruz HAKIMOV

Musahhih: Zokir ALIBEKOV

Sahifalovchi va dizayner: Hasan MAQSUDOV

2026. № 9/4

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

Mazkur jurnalda maqolalar chop etish uchun quyidagi havolalarga maqola, reklama, hikoya va boshqa ijodiy materiallar yuborishingiz mumkin.
Materiallar va reklamalar pullik asosda chop etiladi.

El.Pochta: sq143235@gmail.com

Bot: @iqtisodiyot_77

Tel.: 93 718 40 07

Jurnalga istalgan payt quyidagi rekvizitlar orqali obuna bo'lishingiz mumkin. Obuna bo'lgach, @iqtisodiyot_77 telegram sahifamizga to'lov haqidagi ma'lumotni skrinshot yoki foto shaklida jo'natishingizni so'raymiz. Shu asosda har oygi jurnal yangi sonini manzilingizga jo'natamiz.

"Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali 03.11.2022-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №566955 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: №046523. PNFL: 30407832680027

Manzilimiz: Toshkent shahar, Mirzo Ulug'bek tumani
Kumushkon ko'chasi, 26-uy.

Jurnal sayti: <https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz>